

විදේශ සේවයට බඳවාගැනීම් පිළිබඳ ශ්‍රී ලංකාවේ අත්දැකීම් හා එහි සුපිළිපත්තභාවය

මනා රාජ්‍ය පාලනයට අදාළ කරුණු පිළිබඳ විවාදය

විදේශ සේවයට බඳවාගැනීම් ශ්‍රී ලංකාවේ විවිධ මට්ටම් තුළ විවාදයට තුඩු දී ඇති කාරණාවකි. මේ මාතෘකාව සම්බන්ධයෙන් දැන මණ්ඩල සේවාවන්හි නිරතව සිටි කීර්තිමත් පුද්ගලයන් පුවත්පත්වල ලිපි මාලාවක් පළකර ඇති අතර එම ලිපි මගින් විදේශ සේවයට බඳවාගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ සුපිළිපත්තභාවය සම්බන්ධයෙන්ද ඒ හේතුවෙන් ඇතිවන්නා වූ හා රටට බලපාන්නාවූ අහිතකර සහ විවිධාකාර බලපෑම් සම්බන්ධයෙන්ද කරුණු රාශියක් ඉස්මතුකොට දක්වා තිබේ. මේ කාරණා අත්‍යවශ්‍යයෙන්ම මනා රාජ්‍ය පාලනය හා බැඳී පවත්නා කාරණාවේ. එහෙයින් විවාදයට තුඩුදී ඇති මෙරට විදේශ සේවය පිළිබඳ විශ්ලේෂණයක් කරමින්, මෙම තත්ව වාර්තාව ඉදිරිපත් කිරීමට ප්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා තීරණය කරන ලදී. එමගින්, විවාදයට තුඩු දී ඇති කාරණා පිළිබඳව ජනතාව අතර වඩා ගැඹුරු සාකච්ඡාවට මෙම වාර්තාව පාදක වෙනු ඇතැයි ප්‍රාන්ස්පේරන්සි ඉන්ටනැෂනල් ශ්‍රී ලංකා අපේක්ෂා කරයි.

01. හැඳින්වීම

1.1 ඓතිහාසික දෘෂ්ඨියකින්

ජාත්‍යන්තර සබඳතා පවත්වා ගෙන යෑමේ හැකියාව රාජ්‍ය පාලනයන්හි මූලික අංගයක් වන අතර මුල්ම නගර - රාජ්‍ය නිර්මාණ වූ කාලයේ සිටම ජාත්‍යන්තර සබඳතා පවත්වා ගෙන යෑම සිදුවී ඇත. මූලිකම රාජ්‍ය දූතයන් යවා ඇත්තේ කිසියම් නිශ්චිත කාරණා පිළිබඳ සාකච්ඡා කොට එකඟතාවයකට පැමිණීම සඳහා වන අතර ඔවුන්ට භාරදුන් කටයුත්ත නිම වූ සෑහින් ඔවුහු ආපසු සියරටවල් බලා පැමිණියහ. වෙනත් රාජ්‍ය සමඟ කේවල් කිරීමේ වලංගුතාවය පවත්වා ගැනීම සඳහා එකල දූත මෙහෙවර සඳහා යවනු ලැබූයේ බොහෝවිට පාලක පවුලේ ඥාතීන්ය. තැනහොත් ඉතා ඉහල මට්ටමේ නිලධාරීන්ය. නූතන රාජ්‍ය දූත සේවයේ මූලාරම්භ පුනරුදයේ මුල කාල පරිච්ඡේදයන් උතුරු ඉතාලි රාජ්‍යයන්හි සිදුවී ඇතැයි හදුනාගෙන ඇති අතර මූලිකම තානාපති කාර්යාල පවත්වා ඇත්තේ 13 සියවසේදීය.¹ නූතන තානාපති සේවයට ආවේනික වූ අංග ලක්ෂණ සහිත තානාපති සේවයක් ලෝකයේ අනිත් පෙදෙස් වලටද පැතිර ගොස් ඇති අතර එසේ සිදු වී ඇත්තේ බාධාවන්ගෙන් තොරව නොවේ. උදහරණයක් වශයෙන් තානාපතිවරුන්ට මුක්තියක් සලස්වාලීම නැපෝලියන් විසින් ප්‍රතික්ෂේප කොට ඇති අතර ප්‍රංශයට එරෙහිව කුමන්ත්‍රණ සැලසුම් කළේයැයි චෝදනාකරමින් බ්‍රිතාන්‍ය රාජ්‍ය දූතයන් ගණනාවක් සිරකොට තබා ඇත. නැපෝලියන් ඇද වැටීමෙන් පසු, 1815 වියනා සම්මේලනය මගින් රාජ්‍ය දූතයන්ට අදාළ ජාත්‍යන්තර සම්මුතියක් ස්ථාපිත කර තිබේ, මෙය දෙවන ලෝක යුද්ධයෙන් පසු තවදුරටත් වැඩි දියුණු වී ඇත.

පටුන

1. හැඳින්වීම
2. විදේශ සේවය සඳහා බලපාන රීති හා පසුබිම් තොරතුරු
3. පත් කිරීම පිළිබඳ මහජන විවේචන
4. නීත්‍යානුකූලත්ව පිළිබඳ විමසීමක්
5. තොරතුරු වසන් කිරීම
6. විදේශ සේවයට නීති විරෝධී පත් කිරීම් සිදුකිරීමේ ප්‍රතිවිපාක
7. විදේශ සේවයේ අපේක්ෂා
8. නිගමන
9. නිර්දේශ

¹ www.wikipedia.org

සියවස් ගණනාවක් තිස්සේ රාජ්‍ය දූත සේවාවන්හි සිදු වූ පරිණාමයන් සමග, රාජ්‍ය දූත සේවය යනු කුමක්ද යන්න පිළිබඳ නිර්වචනයක් ගැන කිසියම් පිළිගැනීමක් ඇති වී තිබේ.

වෙබ්ස්ටර් (webster) ජාත්‍යන්තර ශබ්ද කෝෂය ට අනුව “රාජ්‍ය දූත සේවය” යන්න දෙආකාරයකින් නිර්වචනය කර ඇත.

1. අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් එකඟවිය හැකි නිගමනයන්ට එළඹීම සඳහා ජාතීන් අතර ගනුදෙනුකිරීමේ කලාව හා ක්‍රමවේදය.
2. විරෝධතාවයන්ට තුඩු නොදෙන අයුරින් උපායශීලී හා වාසිදායක සම්බන්ධතා පවත්වාගෙන යෑමේ කුසලතාවය හා ප්‍රවීණත්වය.

1.2 ශ්‍රී ලංකාවේ රාජ්‍ය දූත සේවයන්හි සංකීර්ණ ඉතිහාසය

ක්‍රිස්තු පූර්ව 3 වන සියවස දක්වා ඇත අතීතයේ සිට මෙරට රාජ්‍ය දූත සේවයක් තිබූ බවට සාධක තිබේ. මධ්‍ය රාජ වංශයේ රජතුමා වූ ඉන්දියාවේ රාජ්‍ය කළ අශෝක අධිරාජ්‍යයා ඔහුගේ සමකාලයේ ශ්‍රී ලංකාවේ රජ කළ අනුරාධපුරයේ දේවානම්පියතිස්ස රජු වෙත අධිරාජ්‍යයාගේ පෞද්ගලික නියෝජිතයන් දෙදෙනෙකු වශයෙන් ඔහුගේම පුත්‍රයා හා දියණිය වූ මහින්ද හා සංඝමිත්තා දූත මෙහෙවරක් සඳහා ශ්‍රී ලංකාවට එවා බුදු දහම ශ්‍රී ලංකාවට හඳුන්වා දුනි. ශ්‍රී ලංකාවේ මුල්ම කාලයේ රාජ්‍ය දූත සේවය කෙරෙහි බලපෑ භූගෝලීය හා ඓතිහාසික කරුණු තිබිණි.²

ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ආධිපත්‍යයේ ප්‍රථම සැබෑ අත්දැකීම් ලැබූ ඉතිහාසයේ නව කාල පරිච්ඡේදයක් පෘතුගීසි, ඕලන්ද හා ඉංග්‍රීසි යුරෝපීය බලවතුන් ලගාවීම සමග ආරම්භ විය.³ ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ප්‍රතිපත්තිය හා විදේශ සම්බන්ධතා පැවතුනේ යටත් විජිත පාලකයන්ගේ ප්‍රතිපත්ති හා සම්බන්ධතා අනුවය. 1948 දී නිදහස ලැබීමත් සමග ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ප්‍රතිපත්තිය තීරණාත්මක සාධකයක් බවට පත්විය. විවිධ පාලකයන් යටතේ ශ්‍රී ලංකාව විදේශ කටයුතුවල විවිධ අවස්ථා පසුකොට ඇති නමුදු මෙම වාර්තාව මගින් එම අවස්ථාවල වාසි හා අවාසි සාකච්ඡාවට භාජනය නොකරයි.

විදේශ ප්‍රතිපත්ති සැකසීමේදී විදේශ ප්‍රතිපත්තිය පිළිබඳ වැදගත් ස්වරූපයන් දෙකක් බලපෑ බැව් පෙනී යයි.

1. නිදහසෙන් පසු බලයට පත් දේශපාලන පක්ෂ හා පක්ෂ වෙනස්වීම ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ ප්‍රතිපත්තියට බලපෑම් කර ඇති බව හා
2. ප්‍රධාන දේශපාලන පක්ෂ දෙක වූ එක්සත් ජාතික පක්ෂය හා ශ්‍රී ලංකා නිදහස් පක්ෂය අතර විදේශ ප්‍රතිපත්තියේ වැදගත් කරුණු පිළිබඳ මූලික එකඟතාවයක් තිබීම (උද්භරණයක් වශයෙන් යටත්විජිතවාදයට එරෙහිවීම, නිරායුධකරණය හා අවිපාලනය හා බැඳුණු ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කිරීම ආදී)

1.2 දූත මණ්ඩල සේවා හා මට්ටම් (Ranking)

ප්‍රාථමික අවදියේ මෙන්නොව, අන්තර් රාජ්‍ය කටයුතු ක්‍රමවත්ව හා ක්‍රියාශීලීව ඉටු කිරීම සඳහා තානාපති සේවා ක්‍රියාකාරකම් මනා පාලනයකින් යුතුව නිසියාකාරව සිදුකළ යුතුය. කිසියම් රටකට වෙනත් රටවල විවිධ වර්ගවලට අයත් තානාපති සේවා පවත්වාගෙන යා හැකිය. තානාපති කාර්යාල⁴ මහ කොමසාරිස්වරු⁵ නිත්‍ය දූත මෙහෙවර කණ්ඩායම්⁶ කොන්සියුලර් ජනරාල්වරු⁷ කොන්සියුලේට්⁸ සම්මානීය කොන්සියුලර්වරු⁹ ආදියයි.

² www.slmfa.gov.lk: වි.එල්.බී.මෙන්ඩිස්, 1965 මුල් භාගයේ සිට ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්බන්ධතා. තිසර ප්‍රකාශකයෝ
³ මෙම කරුණ විවාදයට භාජනය වී ඇති අතර විදේශ ආක්‍රමණයන්ගේ පළමු අත්දැකීම 1017 සහ 1065 අතර වෝල ආක්‍රමණය බවටද සැලකේ.
⁴ වෙනත් රටක අගනුවර පිහිටා තිබෙන දූත මෙහෙවර කාර්යාල කොන්සියුලර් සේවා ඇතුලු සියලු සේවාවන් සපයයි.
⁵ පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටක් තවත් පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩලීය රටක පවත්වාගෙන යන තානාපති කාර්යාල.
⁶ ප්‍රධාන ජාත්‍යන්තර සංවිධානයක දූත මෙහෙවර කණ්ඩායම
⁷ අගනගරය හැර වෙනත් ප්‍රධාන නගරයක පවත්වාගෙන යන දූත මෙහෙවර කොන්සියුලර් සේවාව ඇතුලු සියලු සේවාවන් සපයනු ලැබේ.
⁸ කොන්සියුලර් ජනරාල්වරයාට සමාන දූත මෙහෙවර, සියලුම සේවාවන් නොසපයයි.
⁹ සීමිත සේවාවන් පමණක් සපයන, සම්මානනීය කොන්සියුලර්වරයෙකු විසින් මෙහෙයවනු ලබන තානාපති සේවා.

නූතන තානාපති මණ්ඩල ධුරාවලියේ තානාපතිට පහළින් දූත මණ්ඩල නිලධාරී තනතුරු ගණනාවක් තිබේ.

- තානාපති (Ambassador) (පොදු රාජ්‍ය මණ්ඩල දූත මෙහෙවර සඳහා මහ කොමසාරිස්වරු හෝ නිත්‍ය නියෝජිතයන්ය)
- අමාත්‍යවරු (Minister)
- අමාත්‍ය උපදේශකවරු (Minister-Counselor)
- උපදේශකවරු (Counselor)
- ප්‍රථම ලේකම් (First Secretary)
- දෙවන ලේකම් (Second Secretary)
- තෙවන ලේකම් (Third Secretary)
- පරිවාර නිලධාරීන් (Attaché)
- සහායක පරිවාර නිලධාරීන් (Assistant Attaché)

1.4 දූත මණ්ඩල සේවාවන්ට කාර්ය මණ්ඩල බඳවා ගැනීම

දූත මණ්ඩල සේවාවන් සඳහා කාර්ය මණ්ඩල තෝරාගැනීම හා බඳවාගැනීමේදී සුවිශේෂ සුපරීක්ෂාකාරී බවක් අවශ්‍ය වේ. නිසි පුද්ගලයන් බඳවාගැනීම සහතික කිරීම සඳහා දියුණු ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍යවල, දූත මණ්ඩල කාර්ය මණ්ඩල බඳවාගැනීමේ ක්‍රමවේදයන් මනාව නිර්ණය කර තිබේ.

නිදසුනක් ගතහොත් එක්සත් ජනපද පෙඩරල් රාජ්‍යයේ තානාපති කාර්ය මණ්ඩල බඳවාගැනීම් සඳහා පහත සඳහන් පියවර 3 ක් අනුගමනය කරයි.

පූර්ව පියවර

1. ලේඛනගත කිරීම : අයදුම් පත්‍රය හා පුද්ගලික තොරතුරු රැස් කිරීම
2. විදේශ සේවා නිලධාරීන් සඳහා වූ පරීක්ෂණ
3. ඇගයීමේ මණ්ඩලයට සම්පූර්ණ කල යුතු සුදුසුකම්
4. වාචික ඇගයීම

තෝරාගැනීමෙන් පසු පියවර : අතිරේක පියවර

5. වෛද්‍ය පරීක්ෂණ
6. ආරක්ෂක පරීක්ෂණ
7. අවසන් සම්මුඛ මණ්ඩලය
8. ලේඛනගත කිරීම

සැලකිල්ලට ගන්නා මූලික කරුණු

1. විදේශ භාෂා දැනුම
2. වෘත්තීය ක්ෂේත්‍ර සුදුසුදැයි තෝරාගැනීම
3. ආබාධිත අයදුම්කරුවන්
4. ජ්‍යෙෂ්ඨයන්ගේ රෙකමදරු
5. විදේශසේවා කටයුතුවලට ඇති කැපවීම

1.5 ශ්‍රී ලංකාවේ තානාපති කාර්ය මණ්ඩල තෝරාගැනීම පිළිබඳ මූලික අත්දැකීම්

1949 සිට 1959 දක්වා බලපැවැත්වූ ප්‍රථම විදේශ සේවා ව්‍යවස්ථාව අනුව ලංකා විදේශ සේවය සඳහා ආධුනිකයන් වශයෙන් නිලධාරීන් 32 දෙනෙකු බඳවාගෙන ඔවුන් ලංකා විදේශ සේවයෙහි හතරවන ශ්‍රේණියේ නිලධාරීන් වශයෙන් නම් කරන ලදී. 1949 විදේශ සේවා ව්‍යවස්ථාව 1959 සේවා ව්‍යවස්ථාව මගින් සංශෝධනය කල අතර එමගින් විදේශ සේවා සඳහා නිලධාරීන් තෝරාගැනීමේ පරීක්ෂණ ක්‍රමයද සංශෝධනය කරනු ලැබීය. 1959 සිට 1973 දක්වා කාලය තුළ විදේශ සේවා නිලධාරීන් 73 දෙනෙකු බඳවා ගැනිණි.

1974 ජනවාරි 4 වනදා සිට බඳවා ගැනීමේ පටිපාටිය සංශෝධනය කරනු ලැබූ අතර එමගින් ඉංග්‍රීසි මාධ්‍ය පරීක්ෂණයට අතිරේක වශයෙන් සිංහල හා දෙමළ මාධ්‍යයෙන් උපාධිය සමත් අපේක්ෂකයන්ටත් අවස්ථාව ලබාදීම සඳහා සිංහල හා දෙමළ මාධ්‍යයෙන් ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා පරීක්ෂණය පැවැත්විණි. එමගින් සිංහල හා දෙමළ මාධ්‍යයෙන් අධ්‍යාපනය ලැබූ විශේෂයෙන්ම සී.ඩබ්.ඩබ්. කන්නන්ගර මහතාගේ දර්ශනයට අනුකූලව මාධ්‍ය මහා විදුහල් වලින් බිහිවූ අපේක්ෂකයන් විශාල සංඛ්‍යාවකට මෙමගින් සෙන සැලසිණි. ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වලින් පැමිණි අපේක්ෂක සංඛ්‍යාව නාගරික ප්‍රදේශ වලින් පැමිණි සංඛ්‍යාවට වඩා අධික විය. මෙම තත්වය අධික වුවද ගත්තේද යන්න වෙනම කරුණකි.

කෙසේ වුවද 1972 ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාව හඳුන්වාදීම සමග රාජ්‍ය සේවා කොමිසම් සභාවේ ස්වාධීනත්වය හා බලය පිරිහී ගිය අතර ඇමැතිවරයා සතු බලතල වර්ධනය විය. 1970 ට පෙර සිටම සොල්බර් ව්‍යවස්ථාව යටතේ විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශ හා රාජ්‍ය ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශය යන අමාත්‍යාංශ දෙකම අගමැතිවරයා භාරයේ පැවතිණි. ඇතැම් වර්ෂවල විදේශ සේවයට බඳවාගැනීමේ සම්මුඛ පරීක්ෂණ පදනම් කොට පමණක් පත්වීම් සිදුකරන ලද අතර ඇතැම් වර්ෂවලදී ලිඛිත පරීක්ෂණ ද මේ සඳහා යොදාගනු ලැබුවේය.

02. විදේශ සේවය සඳහා බලපාන රීති හා පසුබිම් තොරතුරු

- අ. වත්මන් ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා ව්‍යවස්ථාව¹⁰ (මින්මතු සේවා ව්‍යවස්ථාව නමින් හඳුන්වනු ලබන) තුළ අන්තර්ගත වූ ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාවට අදාල ප්‍රතිපාදන අතුරෙන් ප්‍රමුඛ රීතින් කිහිපයක්ම පහත දැක්වේ)
 - i. සේවා ව්‍යවස්ථාව විදේශ සේවාවේ සියලුම සාමාජිකයන්ට අදාල වේ.
 - ii. එහි 7 වන වගන්තියට අනුව ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාව පූර්ණ වශයෙන්ම ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයේ ස්ථාපිත සාමාජිකයන්ගෙන් සමන්විත විය යුතුය.
 - iii. වාර්තාවේ 8.1 වගන්තියට අනුව විදේශයන්හි තනතුරු වලට පත් කිරීමේදී ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාවේ ශ්‍රේණිත් පහත සඳහන් පරිදි විය යුතුය.

තුන්වන ලේකම්	-	ශ්‍රී. ලං. වි. සේවාවේ III පංතියට කළ පත්කිරීම අනුව
දෙවන ලේකම්	-	ශ්‍රී. ලං. වි. සේවාවේ III පංතියේ වර්ෂ 4 ක් සම්පූර්ණ කොට අදාල කාලය තුළ සියලුම වාර්ෂික වැටුප් වර්ධකයන් ලබාගැනීම.
ප්‍රථම ලේකම්	-	ශ්‍රී. ලං. වි. සේවාව III පංතිය වසර 7ක් සම්පූර්ණ කොට සියලුම වැටුප් වර්ධකයන් ලබාගෙන තිබීම.
උපදේශක	-	ශ්‍රී. ලං. වි. සේවාවේ II පංතියට උසස් වූ විට
ඇමති	-	ශ්‍රී. ලං. වි. සේවාවේ II පංතියේ දෙවර්ෂයක් සම්පූර්ණ කර අදාල සේවාව තුළ සියලු වාර්ෂික වැටුප් වර්ධක ලබාගෙන තිබීම.
ඇමති	-	ශ්‍රී. ලං. වි. සේවාවේ III පංතියේ වසර 7ක් සම්පූර්ණ කර අදාල කාලය තුළ සියලුම වාර්ෂික වැටුප් වර්ධක ලබාගෙන තිබීම.

¹⁰ 24.01.2004 අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය

- v. ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයට සාමාජිකයන් තෝරාගනු ලබන්නේ තරගකාරී විභාගයක් පදනම් කරගෙනය.
 - v. එසේ කරනු ලබන පත් කිරීම්, III පංතියේ මට්ටමට කරනු ලබන අතර ඒවා බඳවාගැනීමේ පටිපාටිය අනුකූල විය යුතුය.
- අ. දැනට ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාවන්හි සේවය කරනු ලබන නිලධාරීන් සංඛ්‍යාව කොපමණදැයි නිල තොරතුරු ලබාගැනීම අපහසු නමුදු, අප විසින් කරන ලද විමසීම් වලින් හෙළි වූයේ දැනට විදේශ සේවාවේ නිලධාරීන් 169 දෙනෙකු සේවය කරන බවයි.
 - ඇ. විදේශ සේවා දූත මණ්ඩල සංඛ්‍යාව හා ඒවායේ සේවය කරනු ලබන සේවකයින් සංඛ්‍යාව පිළිබඳව පහත කරුණු පිළිබඳ අවධානය යොමුකිරීම වැදගත් ය. 2008 අයවැය ඇස්තමේන්තු අනුව විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය පහත දැක්වෙන තොරතුරු පාර්ලිමේන්තුවට ඉදිරිපත් කර ඇත.
 - ඈ. විදේශ රටවල් 57 ක ශ්‍රී ලංකා දූත මණ්ඩල 59 ක් ක්‍රියාත්මක වේ. විදේශ අමාත්‍යාංශයේ සේවය කරන මුලු සේවක සංඛ්‍යාව 476 ක් වන අතර විදේශ දූත මණ්ඩලවල දැනට සේවය කරන සේවක සංඛ්‍යාව 765 කි.
 - ඉ. එම අයවැය ඇස්තමේන්තුවලට අනුව විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ ප්‍රධාන කාර්යය වූයේ විදේශ කටයුතු, විදේශීය, රාජ්‍ය, අන්තර්ජාතික සංවිධාන වලට අදාළ ප්‍රතිපත්ති, සැලසුම් හා වැඩසටහන් ක්‍රියාත්මක කිරීම, අන්තර්ජාතික ගිවිසුම් හා සම්මුති, ප්‍රචාරක කටයුතු, කොන්සියුලර් සේවා, තානාපති මුක්තිය හා වරප්‍රසාද යන මේවාය.
 - ඊ. ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීම, විදේශ රටවල ශ්‍රී ලංකාවේ අහිරුළින් ආරක්ෂා කිරීම් හා වර්ධනය කිරීමෙන් වගකීම් පැවරී ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාවටය.

03. පත් කිරීම පිළිබඳ මහජන විවේචන

ප්‍රකාශයට පත් වී ඇති ලිපි හා විවේචන වලින්¹¹ පෙනී යන්නේ යම් ඒවා බොහෝ දුරට පහත සඳහන් කරුණු ආශ්‍රය කරගෙන ඇති බවයි.

- ❖ 1970 පසුව විදේශ සේවාව දේශපාලනිකරණය කිරීමේ අඛණ්ඩ ප්‍රයත්නයක් දක්නට ලැබුණු අතර එයට පෙරද විදේශ සේවාවට දේශපාලන පත්වීම් දුන් අවස්ථා පිළිබඳ සාක්ෂි තිබේ.
- ❖ දේශපාලනිකරණය සහ විශේෂයෙන්ම වරින් වර බලයට පත් වූ ආණ්ඩුවල දේශපාලඥයින් විසින් නොසුදුසු පුද්ගලයින් විදේශ සේවා නිත්‍ය තනතුරු වලට පත් කිරීම නිසා සිදුවූ විදේශ සේවාවේ පිරිහීම.
- ❖ කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව සතු පත් කිරීමේ බලතල පැහැර ගනිමින් නීතිවිරෝධී පත්වීම් මාලාවක් සිදු කිරීම.¹²

¹¹ විශේෂයෙන්ම ඉංග්‍රීසි පත්‍රවල පලවූ කතුවැකි හි කීර්තිමත් හිටපු තානාපතිවරයෙකු වූ නන්ද ගොඩගේ, ප්‍රකාශයට පත්කල ලිපි මාලාව.

¹² පහත දැක්වෙන පත්වීම් මෑතදී කැබිනට් මණ්ඩලය අනුමත කර ඇත.

- a. වන්දපාල ලියනගේ, දැනට ජනාධිපති කාර්යාලයේ මාධ්‍ය සම්බන්ධීකරණ ලේකම්, රෝමයේ ශ්‍රී ලංකා තානාපති කාර්යාලයේ ඇමති උපදේශක ලෙස පත්කරන ලදී. w.e.f. 1-4-2008
- b. ලාල් කුමාර ගමගේ (උසස් තාක්ෂණ අමාත්‍යාංශයේ හිටපු ලේකම් මොස්කව් තානාපති කාර්යාලයේ ඇමති ලෙසට - w.e.f. 15-3-2008
- c. කේ.ඩී.එස්. රුවන් වන්දු (ශ්‍රී.ලං.ප.සේ. 1 පංතිය) බේරූවිහි ඇමති උපදේශක w.e.f. 1-9-2008
- d. එම්.පී.ඩී.යූ.කේ. මාපා පතිරණ (ශ්‍රී. ලං. ප. සේ 1 පංතිය) ඔස්ලෝ ඇමති උපදේශක ලෙස w.e.f. 1-5-2008

- ❖ රාජ්‍ය පාලක දේශපාලඥයින් හෝ බලයේ සිටින දේශපාලඥයින් විසින් කොන්සල් ජනරාල්, අමාත්‍ය උපදේශක, දෙවන ලේකම්, පළමුවන ලේකම් ආදී රාජ්‍ය දූත සේවයේ විවිධ පත්වීම් දේශපාලන හා පුද්ගලික සබඳතා මත විශාල සංඛ්‍යාවක් සිදු කිරීම¹³ එපමණක් නොව කලින් කලට කාර්යාල සහකාර, ලිපිකරු, රියදුරු, අරක්කුම් ආදී තනතුරු වලට පවා දේශපාලන සබඳතා මත පත්කළ බවට සාක්ෂි ඇත.
- ❖ තානාපතිවරුන් ඇතුළු මෙසේ අයථා පත්වීම් ලැබූ තැනැත්තන්ට රටේ විදේශ සම්බන්ධතා පිළිබඳ දැනුම හෝ අත්දැකීම් නොමැති වීම නිසා රාජ්‍යයේ ප්‍රතිරූපයට බරපතල හානි සිදුවී ඇත.
- ❖ මෙම පලපුරුද්දෙන් තොර හා සුදුසුකම් නොලත් බාහිර පුද්ගලයින් විදේශ සේවයේ නිත්‍ය තනතුරු වලට පත් කිරීම හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සේවාවේ නිලධාරීන් තුළ කලකිරීමක් ඇතිවී ඇති අතර, මෙම තත්වය ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවාවේ නිලධාරීන්ද විදේශ සේවයට පත් කිරීම නිසා තවදුරටත් උග්‍ර වී ඇත.¹⁴

04. නීත්‍යානුකූලත්ව පිළිබඳ විමසීමක්

දූත මණ්ඩල සේවා තනතුරු වලට පත්කිරීම් වල ව්‍යවස්ථානුකූල පදනම අවබෝධ කරගැනීම සඳහා ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාව මෙන්ම ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රතිපාදන විෂ්ලේෂණයට භාජනය කළ යුතුය.

¹³ පුවත්පත් පත් වාර්තා හා අප විසින් සිදුකළ ගවේෂණ අනුව ශ්‍රී.ල.වි.සේ. පිළිබඳ කිසිම පසුබිම් දැනුමකින් තොර පුද්ගලයන් විශාල සංඛ්‍යාවක් ශ්‍රී ලංකා දූත මණ්ඩල සේවාවන්ට පත්කොට ඇත. ඒවායින් සමජයේ පිළිබඳ විස්තර පහත දැක්වේ.

නම	තනතුර	ශ්‍රී ලංකා දූත මණ්ඩලය
ජාලිය වික්‍රමසූරිය	කොන්සල් ජනරාල්	ලොස් ඇන්ජලීස්
බුද්ධි අනාවුද	කොන්සල් ජනරාල්	ෆ්‍රැන්ක්ෆර්ට්
පී.ගනේගොඩ	අමාත්‍ය උපදේශක	නව දිල්ලිය
එච්.එම්.එම්.දිසානායක	අමාත්‍ය උපදේශක	සියෝල්
එස්.ගුණරත්න	අමාත්‍ය උපදේශක	බැන්කොක්
ටී.අත්තනායක	අමාත්‍ය උපදේශක	ජපානය
වෝල්ටර් ජයවර්ධන	අමාත්‍ය උපදේශක	ලන්ඩන්
සුජේස්වර සේනාධීරාජ	අමාත්‍ය උපදේශක	පැරීසිය
තමරා කුමානායකම්	අමාත්‍ය උපදේශක	බ්‍රසීලය
එම්.ජේ.ඒ. ප්‍රනාන්දු	උපදේශක	රෝමය
අයි.පී.කරුණාජීව	උපදේශක	ලන්ඩනය
අමීන්ද රොද්දිගු	දෙවන ලේකම්	වොෂිංටන්
වාමර රණවීර	තුන්වන ලේකම්	ඉස්ලාම්බාද්

¹⁴ පහත සඳහන් නිලධාරීන් පත්කර ඇති බවට තොරතුරු ලැබී ඇත. (2008 මාර්තු 9 දි අයිලන්ඩ්)

- a. එච්.ජී.සු. පුෂ්පකුමාර, කොන්සල්, සිඩ්නි.
- b. ඩබ්.ඒ. විජේරත්න, අමාත්‍ය ජනරාල්, රෝමය
- c. ඊ.එම්.එස්.බී.ඒකනායක, නියෝජ්‍ය ජනරාල් පරිපාලන
- d. කේ.එන්.ජේ.කුරේ - ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර ලේකම්

4.1 දූත මණ්ඩල ප්‍රධානීන් පත් කිරීම - ජනාධිපතිගේ බලතල වල විෂය පථය

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 33 (ඇ) වගන්තියට අනුව තානාපතිවරුන්, මහකොමසාරිස්වරුන්, පූර්ණාධිකාරී රාජ්‍ය දූතයන් හා වෙනත් තානාපති නියෝජිතයන් පත් කිරීම් හා ඔවුන්ට බලතල පැවරීමේදී ඔවුන් පිළිගැනීමටද බලය ඇත්තේ ජනාධිපතිවරයාටය. ශ්‍රී ලංකා ශ්‍රේෂ්ඨාධිකරණය විසින් දී ඇති තීන්දු රැසකට අනුව බලය සතු පුද්ගලයාට තම බලය අන්තර්ගත ලෙස භාවිතා කල නොහැකි අතර බලය ක්‍රියාත්මක කළ යුත්තේ මහජනයාගේ සුභ සිද්ධිය වෙනුවෙන් හා විශ්වාසය ආරක්ෂා කර ගිනිමිනි. තවත් වැදගත් නිරීක්ෂණයක් නම් 33 (ඇ) ව්‍යවස්ථාව අනුව ජනාධිපතිවරයාට පවරා ඇති බලය දූත මණ්ඩල ප්‍රධානීන් පත් කිරීම සඳහා පමණක් අදාල වන අතර අනෙක් නීත්‍ය තනතුරු සඳහා එම බලය අදාල නොවේ.

“තානාපති නියෝජිතයන්” යන්න නෛතිකව අර්ථකථනය කර ඇත්තේ පහත සඳහන් ගණයන්ට වැටෙන ජාතික නියෝජිතයන් පමණි¹⁵.

- i. තානාපතිවරු
- ii. නියෝජිතයන් හා පූර්ණාධිකාරී රාජ්‍ය දූතයන්
- iii. සෛවරී රාජ්‍යයකට පත්කොට එහි නේවාසිකව සිටින තානාපති අමාත්‍යවරයා
- iv. විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශයට සම්බන්ධිත වගකීම පවරන ලද්දන්

මේ අනුව තානාපති කාර්යාල ප්‍රධානීන් පත් කිරීමට ජනාධිපතිවරයාට බලතල ඇත. නමුත් අන් නිලධාරීන් (දූත මණ්ඩල ප්‍රධානීන් හැර) පත් කිරීමේ බලතල ජනාධිපතිවරයාට නැත.

ජනාධිපතිවරයා විසින් කරණු ලබන මෙම පත් කිරීම් සුපරීක්ෂාවට භාජනය කරන ක්‍රමවේදයක් තිබේද ? බැලූ බැල්මට නම් පාර්ලිමේන්තුව මේසඳහා ඉහළ තනතුරු පිළිබඳ කමිටුව (High Post Committee) පිහිටුවා ඇති නමුත් අවාසනාවකට මෙන් ඉහළ තනතුරු වලට පත් කරන අයගේ යෝග්‍යතාවය පරීක්ෂා කිරීමට තරම් මෙම කමිටුව කාර්යක්ෂම නොවීම සහ විනිවිදභාවයකින් තොරවීම නිසා මුලුමනින්ම අසාර්ථකත්වයට පත් කර ඇත.¹⁶

4.2 වෙනත් විදේශ සේවා නිලධාරීන් පත්කිරීමේ නීතිමය විෂය පථය

ඉහත සඳහන් කර ඇති පරිදි සේවා ව්‍යවස්ථාවේ 8 (i) වගන්තියට අනුකූලව නම් විදේශ තානාපති කාර්යාලවලට පත් කරණු ලබන වෙනත් නිලධාරීන් ශ්‍රී ලාංකේය විදේශ සේවය තුළින් තෝරාගත යුතුය. මීට පරිබාහිර වශයෙන් කරණු ලබන පත් කිරීමක් සේවා ව්‍යවස්ථාවට පටහැණි වන අතර නීති විරෝධී හා නීතිමය බලය ඉක්මවා යාමකි.

විදේශ සේවා නිලධාරී තනතුරු හැර ලිපිකරු තනතුරු සහ අනිකුත් අවශේෂ තනතුරු රාජ්‍ය කළමනාකරණ සහායක සේවාවේ සාමාජිකයන් අතරින් පවත්වනු ලබන තරග විභාගයකින් තෝරාපත් කර ගනු ලැබිය යුතුය. නිදසුනක් ගතහොත් 2007 වර්ෂයේ ප්‍රසිද්ධ දැන්වීම් මගින් අයදුම් පත් කැඳවා තරග විභාගයක් පවත්වා ලිපිකරුවන් 50 ක් පමණ තෝරාගෙන ඇත.¹⁷ මෙම තරගකාරී ක්‍රියාමාර්ග පසකළා කැබිනට් මණ්ඩලය මගින් කළමනාකරණ සහායක සේවාව තුළින් හෝ තරග විභාගයකින් තෝරා ගැනීමකින් තොරව සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවකට විදේශ සේවා ලිපිකරු පත්වීම් දී ඇත.¹⁸ මෙම පත්වීම් දීම කළමනාකරණ සහායක සේවාවේ සේවා ව්‍යවස්ථාවට පටහැනිය.

¹⁵ බිලැක්ස් නීති ශබ්දකෝෂය
¹⁶ ප්‍රධාන ඉහළ තනතුරු පිළිබඳ වාර්තාව වෘත්තීයවිද්‍යාල ඉන්ටනැෂනල් 2004 පිටුව.22
¹⁷ පාලිත කොහොන, විදේශ සේවා අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් විසින් පළ කරණු ලැබූ 25-5-2007 අතිවිශේෂ ගැසට් පත්‍රය
¹⁸ උද්ගරණයක් වශයෙන් පී.ජී.පී.බී. සිරිසේන හා එම්.කේ.චන්ද්‍රසේන යන අයවලුන් පිළිවෙලින් ලන්ඩන් සහ සිඩ්නි සම්බන්ධව ලිපිකරු නිලධාරීන් වශයෙන් පත්කර ඇත. w.e.f 1-6-2008

4.3 දූත මණ්ඩල ප්‍රධානීන් පත්කිරීමේ බලය

ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 17 වන සංශෝධනය අනුව සියලුම පත් කිරීම් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව විසින් කළ යුතුවේ. ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා ව්‍යවස්ථාවට අනුවද එසේමය. එහෙත් මෙම ප්‍රතිපාදන ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 33 වන ව්‍යවස්ථාව ප්‍රකාර ජනාධිපතිවරයා විසින් කරනු ලබන පත්වීම් සඳහා ඉන් මැදිහත් වීමක් සිදු නොවේ. ඒ අනුව ප්‍රශ්නය වන්නේ මෙම පත්වීම් සඳහා ජනාධිපතිවරයාට බලය තිබේද යන්න විදේශ සේවයක අරමුණු ඉටුකරගැනීමට හැකියාවක් ඇති පුද්ගලයාගේ මෙම තනතුරු වලට නිරතුරුව පත් කරන්නේද යන්නයි.

4.4 තානාපති කාර්යාලවල අනිකුත් නිලධාරීන් පත්කිරීමේ බලය

තානාපති සේවාවේ තනතුරු සඳහා විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශයේ හෝ වෙනත් විදේශ තානාපති කාර්ය මණ්ඩලයකට නිලධාරීන් පත් කිරීමේ පූර්ණ බලතල රාජ්‍ය සේවා කොමිෂම සතු බවට කිසිදු සැකයක් නැත. විදේශ කටයුතු භාර අගමැතිවරයාගේ නිර්දේශ මත කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් පත් කිරීමේ රාශියක් කර ඇති බව හෙළි වී තිබේ. එහෙයින් ප්‍රශ්නය වන්නේ එම පත්වීම් දීමට කැබිනට් මණ්ඩලයට බලයක් තිබේද යන්නයි.

17 වන ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට මීට අදාළ ප්‍රතිපාදනය පහත දැක්වේ

55 (1) වගන්තිය

රජයේ නිලධාරීන් පත් කිරීම, උසස් කිරීම්, ස්ථාන මාරු කිරීම ඔවුන් විෂයෙහි විනය පාලනය හා සේවයෙන් පහකිරීම මෙයින් කොමිසම වෙත පවරනු ලැබිය යුත්තේය.

55 (3) වගන්තිය

මේ ව්‍යවස්ථාවේ (1) වන ඡේදයේ විධිවිධානවල කුමක් සඳහන්ව තිබුණද, සියලු දෙපාර්තමේන්තු ප්‍රධානීන් පත්කිරීම් උසස් කිරීම්, ස්ථාන මාරු කිරීම්, ඔවුන් විෂයෙහි විනය පාලනය කිරීම සහ සේවයෙන් පහ කිරීම අමාත්‍යාංශ මණ්ඩලය සතු වන අතර අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් එකී බලතල කොමිෂන් සභාවේ අදහස් විමසා දැනගැනීමෙන් පසුව ක්‍රියාවේ යෙදවිය යුත්තේ ය.

55 (4) වගන්තිය

ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ වගන්තිවලට යටත්ව, රජයේ නිලධාරීන් හා සම්බන්ධ සියලු ප්‍රතිත්තීන් කාරණා සඳහා විධිවිධාන සැලසීමද ඒ කාරණා තීරණය කිරීමද අමාත්‍ය මණ්ඩලය විසින් කරනු ලැබිය යුත්තේය.

විදේශ සේවාවට නිලධාරීන් පත් කිරීම් කිරීම සඳහා කැබිනට් මණ්ඩලයට බලතල පවරන කිසිදු ප්‍රතිපාදනයක් නොමැත. ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා ව්‍යවස්ථාවට අනුව රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව විසින් පත්කිරීම් කළයුතු තනතුරු පහත දැක්වේ.

- තෙවන ලේකම්
- දෙවන ලේකම්
- ප්‍රථම ලේකම්
- උපදේශක
- ඇමැති උපදේශක
- ඇමැති

මේ අනුව බලතල ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාව සඳහා බාහිර වශයෙන් කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් කළ පත්වීම් නීති විරෝධී හා නීතිය ඉක්මවා කටයුතු කිරීමක් ලෙස සැලකිය හැක.

තවද කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් විදේශ තානාපති කාර්යාල සඳහා ලිපිකරුවන් පත් කිරීමද ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාව 17 වන සංශෝධනයට අනුකූල නොවේ.

4.5 විදේශ සේවාවේ තනතුරු සඳහා ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවාවේ නිලධාරීන් පත් කිරීමේ ප්‍රවණතාවය

විදේශ සේවයේ විවිධ තනතුරු සඳහා ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවාවේ නිලධාරීන් අතරින් කැබිනට් මණ්ඩලයට අවශ්‍ය පරිදි තෝරාගත් අය කිහිප දෙනෙක් පත්කර ඇති බවට සාක්ෂි හෙළිවෙමින් පවතී. මේ පත්වීම් සඳහා දේශපාලන බලධාරීන් විසින් සිය හිතවතුන් තානාපති සේවා තනතුරු වලට පත් කරගැනීම හැරෙන්නට, වෙන කිසිදු වලංගු තර්කානුකූල පදනමක් නොමැත. එයද සේවා ව්‍යවස්ථාවට එරෙහි කටයුත්තක් වන අතර එහෙයින්ම එය ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවට පටහැනි ද වේ. ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවය සුවිශේෂ සේවාවකි. එය ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවය මෙන්ම රටේ වෙනත් ඒකාබද්ධ සේවාවන් හා සාමාන්තර සේවාවකි. එසේ වුවද එහි භූමිකාව වෙනත් සේවාවන්ගෙන් වෙනස් වේ. පුළුල් වශයෙන් බලනවිට, ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවයේ නිලධාරීන්ට විදේශ රටවල් සමගද ද්වි පාර්ශ්වික හා බහු පාර්ශ්වික සම්බන්ධතා සංවර්ධනය කිරීමේ වගකීම හා රටේ ප්‍රතිරූපය ආරක්ෂා කිරීමේ වගකීමද පැවරී ඇත.

ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයේ නිලධාරීන්, විදේශ රටවල තම සගයන් හා කරට කර තම සේවාවන් දක්ෂ ලෙස හා උනන්දුවෙන් ඉටු කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවට කීර්තිය හා ගෞරවය ලබා දී තිබූ බව පිළිගැනේ.

05. තොරතුරු වසන් කිරීම

පහත සඳහන් කටයුතු පිළිබඳ තොරතුරු මහජනයාට ලබාගත නොහැකිය.

- අ) විදේශ තානාපති කාර්යාල සඳහා නිලධාරීන් පත් කිරීමේ ක්‍රමවේදය
- ආ) යම් කාල සීමාවකදී පත්කරන ලද නිලධාරීන්ගේ නම්, ඔවුන් පත්කිරීම් බලධාරියා පිළිබඳ තොරතුරු
- ඇ) ශ්‍රී ලංකා පරිපාලන සේවයේ නිලධාරීන් ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයේ තනතුරු වලට පත් කිරීම් පදනම
- ඈ) ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයේ කාර්ය මණ්ඩල සංඛ්‍යාව හා ඇබැරුතු තිබේ නම් ඒ පිළිබඳ තොරතුරු
- ඉ) විදේශ තානාපති කාර්යාල වලට අනුයුක්ත නොකරන ලද ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයේ නිලධාරීන් සංඛ්‍යාව

06. ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයට නීති විරෝධී පත් කිරීම් කිරීමේ ප්‍රතිවිපාක

- අ) ඉහත සඳහන් කරන ලද පත් කිරීම් මගින් කැබිනට් මණ්ඩලය හා/හෝ රාජ්‍යයේ විධායක හස්තය සේවා ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රතිපාදන වලට පිටින් සේවා ව්‍යවස්ථාවේ 'A' උපලේඛනයේ තනතුරුවලට පත් කිරීම් කිරීම මගින් රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවේ බලතල පැහැර ගැනීම.
- ආ) ඉහත සඳහන් ප්‍රශ්නගත පත් කිරීම් කරගෙන යෑම මගින් ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාව දේශපාලනීකරණය කිරීම නිසා ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ සම්බන්ධතා ආරක්ෂා කිරීම හැරුණු කොට රටේ කීර්තිනාමයටද හානි සිදුවීම.
- ඇ) ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයට අයත් නොවන නිලධාරීන් කිසිදු ආකාරයක නිර්නායකයක් නොමැතිව පත් කිරීම නිසා මෙරට විදේශ සේවය අගතියට පත්කරමින් විදේශ සේවය පරිහානියට ලක්කොට මෙම ප්‍රශ්නගත පත් කිරීම් හේතුවෙන් ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාවේ නීත්‍යානුකූලව පත්වූ කෘතභස්ත නිලධාරීන්ගේ මානසික මට්ටම කෙරෙහි හානිකර බලපෑමක් කර තිබේ.
- ඈ) විධායකය යනු ජනතාවගේ භාරකරුවකු වශයෙන් නීතියේ බලයට අනුකූලව කටයුතු කල යුත්තෙකි. සේවා ව්‍යවස්ථාවේ ප්‍රතිපාදනවලින් පරිබාහිරව, මෙවැනි පත් කිරීම් මගින් ප්‍රජාතාන්ත්‍රික රජයක තිබිය යුතු ඊති හා ප්‍රතිමාන කඩකර ඇත.
- ඉ) මෙම ක්‍රියාවන් නිසා රටේ ජාත්‍යන්තර කීර්තියට සිදු වී ඇති බලපෑම හෝ ආර්ථික හානිය පිළිබඳ ඇගයීමක් මෙතෙක් කර නොමැත. එසේ වුවත් මෙම ප්‍රශ්න සහගත පත්වීම් හේතුවෙන් රටේ විදේශ සම්බන්ධතාවයන් වලටද, ආර්ථිකයටද සැලකිය යුතු හානියක් කර ඇති බව පිලිගැනීමට සිදුවේ. තවද ප්‍රවීණ වෘත්තිකයන්ට හා දක්ෂ තරුණයන්ට විදේශ සේවයට බැඳීමේදී දේශපාලන සබඳතා තිබීම වාසි සහගත බවට හැඟියනු ඇත.

¹⁹ www.cabinetoffice.gov.uk/prorerty_and_ethics.

7. විදේශ සේවය මගින් ඉටුකර ගැනීමට බලාපොරොත්තුවන අපේක්ෂා

- අ) විදේශ සේවා නිලධාරීන්ගෙන් අපේක්ෂා කරන්නේ රටේ අවශ්‍යතා හා අභිරුචියන් විදේශ රටවල ප්‍රවර්ධනය කිරීම බව පැහැදිලිය. මේ සඳහා ඉටු කළ යුතු කාර්ය සම්භාරය අතිවිශාල වන අතර රටේ අභිරුචිය හා අවශ්‍යතාවයට ගැලපෙන ලෙස වර්ධනය කිරීම දක්වා පැතිරේ.
- ආ) බ්‍රිතාන්‍ය තානාපති සේවය ඇතුළු දියුණු රටවල විදේශ සේවාවන් විමසා බලන විට තානාපති සේවාව මගින් ආචාරණය කල යුතු ප්‍රමුඛ ක්ෂේත්‍ර පහත දැක්වේ.

දේශපාලනය - සත්කාරක රාජ්‍ය සමඟ දේශපාලනික මෙන්ම ආර්ථික සම්බන්ධතා වර්ධනය කර හා පවත්වා ගනිමින්, තම රාජ්‍යයේ ප්‍රතිපත්ති සත්කාරක රාජ්‍යයට හා මාධ්‍යයට පැහැදිලි කිරීම.

වාණිජ්‍ය - රටේ වාණිජ සංවිධානවලට තම භාණ්ඩ හා සේවා සත්කාරක රාජ්‍ය කුල අලෙවිකරණය කිරීමට සහායවීමත්, තම රටේ අයෝජනයන් ප්‍රවර්ධනය කිරීමත්, සත්කාරක රාජ්‍යයේ නීති රීති මගින් දේශීය සමාගම් වෙනසකට භාජනය නොවන බවට වගබලා ගැනීම.

කොන්සියුලර් - සත්කාරක රාජ්‍යයේ සිටින තම පුරවැසියන්ට සහයෝග බැඳීම ආගන්තුකයන් තම රාජ්‍යයට පැමිණීම සඳහා අයදුම් පත්වල කටයුතු නිසි අයුරින් සිදු කිරීම.

- ඇ) ඉහත කී මූලික කරුණු තානාපති නිලධාරීන්ගේ කටයුතු සඳහා අත්‍යාවශ්‍ය වේ. එබැවින් තානාපති සේවාවේ තනතුරු සඳහා තෝරාගැනීම ඉතා ප්‍රවේශමෙන් කළ යුතුය. වෘත්තිකත්වය අගයන සියලුම රටවල, විදේශ රටවල තානාපති තනතුරු සඳහා බඳවාගැනීමේදී දැඩි ලෙස ක්‍රමවේදක් අනුගමනය කරන අතර ඒවා විනිවදභාවයෙන් යුක්තය. එමගින් උසස් මට්ටමේ නිලධාරීන් තෝරාගැනීම ඉඩ ප්‍රස්ථා සලසයි.
- ඈ) වත්මන් තානාපති සේවයේ කැපී පෙනෙන තවත් අංගයන් නම් ආර්ථික දූත මෙහෙවරයි. එසේ නියුක්ත වීමට ජාත්‍යන්තර වෙළඳම්, වෙළඳපොල ප්‍රවර්ධනය ජාත්‍යන්තර බලපෑම් වියදම් හා අවදනම් අඩු කිරීම. ජාත්‍යන්තර විද්‍යුත් සන්නිවේදන වර්ධනය හා ප්‍රවාහන ජාලයක් වර්ධනය කිරීම ආදිය සඳහා දේශපාලන බලපෑම් හා සම්බන්ධතා ප්‍රයෝජනයට ගැනීම මෙයට අයත්ය. ආර්ථික දූත මෙහෙවර යන්තට තාක්ෂණික විශේෂඥතාවය හා දැනුම, ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල ලෝක වෙළඳ සංවිධානය, ලෝක බැංකුව ආදී නූතන අන්තර් ජාතික සංවිධාන පිළිබඳ දැනුම මෙන්ම නම්‍යතාවය සහ විවක්ෂණමය හා බුද්ධිමත් තීරණ ගැනීමේ හැකියාව, ඉහළ මට්ටමේ ව්‍යාපාරික කුසලතාවන් ඇතුලු ආර්ථික දූත කාර්යය ක්‍රියාත්මක කිරීමට අවශ්‍යතා සියලු කරුණු ගම්‍ය වේ.
- ඉ) ලෝකයේ පිළිගත් ක්‍රම වේදය වනුයේ සියලු තානාපති සේවා නිලධාරීන් සාධාරණ විවෘත විභාග පදනම්කොට සහ ඔවුන්ගේ සුදුසුකම් දක්ෂතා මත පමණක් එම තනතුරු වලට පත් කිරීමයි. බ්‍රිතාන්‍ය තානාපති සේවයේ ආචාර ධර්ම පද්ධතියේ තානාපති සේවාවේ මූලික හරයන් වනුයේ සුපිළිපත්භාවය, අවංකභාවය, උපේක්ෂාව, අපක්ෂපාතිභාවය ආදියයි.

එම වචන මෙසේ අර්ථ කථනයේ කෙරේ.

සුපිළිපත්භාවය - තම පුද්ගලික අභිමතාර්ථය පසෙකලා රාජ්‍ය සේවයේ වගකීම් ඉහල තැනෙහිලා සැලකීම

අවංකභාවය - සත්‍යවාදී හා විවෘතභාවය, සාක්ෂි දැඩිව විෂ්ලේෂණය කිරීම තුළින් පමණක් තීරණ හා උපදේශන වලට එලඹීම.

අපක්ෂපාතිභාවය - කිසියම් කාරණාවකදී ප්‍රස්තුතයකට අදාල කරුණු පමණක් පදනම්කොට කටයුතු කිරීම හා විවිධ දේශපාලන ප්‍රතිපත්ති සහිත රජයන් සමඟ එක සමාන ලෙස සේවය කිරීමයි.

08. නිගමන

- අ) වර්තමාන සන්දර්භය යටතේ පරමාධිපත්‍යයකින් යුත් ඕනෑම රාජ්‍යයක් සතු විදේශ සම්බන්ධතා පවත්වා ගැනීමට නම් ඉහල මට්ටමේ වෘත්තීය සේවාවක් පැවතීම අත්‍යවශ්‍ය ය. රටේ අභිරුචින් ප්‍රවර්ධනය කිරීම හා ආරක්ෂා කිරීම. රාජ්‍යයේ සුභ සිද්ධිය සඳහා අදාළ කරුණක් වේ. විදේශ සේවාවන් මගින් අපේක්ෂා කරන්නේ තම රටේ දුබලතාවයන් වසන් කිරීම නොව සහයෝගයෙන් හා පූර්ණ වශයෙන් විදේශ සේවාව පවත්වාගෙන යාමයි.
- ආ) 2006 ඔක්තෝම්බර් 4 වැනිදා ශ්‍රී ලංකාවේ විදේශ තානාපතිවරුන් ඇමතු ජනාධිපති මහින්ද රාජපක්ෂ මහතා මෙසේ ප්‍රකාශ කළේ ය.
 “තානාපති භූමිකාව යනු සාකච්ඡා කිරීම හා කේවල් කිරීම මගින් තම රටට උපරිම ප්‍රයෝජනයක් ලබාගැනීමයි. මෙම කාර්යය අද විදේශ සේවාව මගින් සාර්ථකව ඉටුකර ඇතැයි මට කිව නොහැකිය. ඒ ගැන මම කණගාටුවෙමි”. තවදුරටත් එතුමා මෙසේ කීවේය.
 “විදේශ තානාපති සේවය සඳහා අප වැයකරන මුදලින් උපරිම ප්‍රයෝජන ලබා ගන්නවාදැයි සලකා බැලීම අවශ්‍ය වේ. එම විනිශ්චය කළ යුත්තේ මුදලට ලැබෙන අගය යන සංකල්පය මතය.” වෘත්තීමය විදේශ සේවාවන් ස්ථාපිත කිරීමෙන් පමණක් මෙම සිහිනය ඉටුකරගත හැකි බවත් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු මගින් තව තවත් විදේශ සේවය පරිහානියට පත්වන බවත් කිව යුතුය.
- ඇ) දශක 4 ක පමණ කාලයක් රටට හානිකර ලෙස ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවාව දේශපාලනිකරණය වූ බව අපට දැකිය හැක. රටේ දේශපාලන නායකත්වය විදේශ සේවාව ගැන කථාකරනවා පමණි. කලින් කල අනාගතයේ කරන පත්වීම් සුදුසුකම් මීට ප්‍රතිවිරුද්ධවය. නිදසුනක් ලෙස, 2004 අගෝස්තු 4 වැනිදින විදේශ කටයුතු අමාත්‍යාංශය නිකුත් කල පුවත් පත් නිවේදනය අනුව බඳවාගැනීමේ පටිපාටියෙන් පරිබාහිරව කිසිදු බඳවාගැනීමක් නොකරන බවටත්, වෘත්තීයයන්ගෙන් තෝරාගත් තොරතුරු උපදේශකයන් පමණක් පත් කරන බවටත් ප්‍රකාශ විය. එහෙත් එය අනුගමනය නොකල බවට පැහැදිලි සාක්ෂි තිබේ.
- ඈ) බඳවාගැනීමේ ක්‍රමවේදයේ සුපිළිපත්භාවය කෙරෙහි අහිතරක ලෙස බලපෑ තවත් කරුණක් නම් ආණ්ඩු ක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ 17 වන සංශෝධනය ක්‍රියාත්මක නොකිරීම හා ඉහල තනතුරු වලට පත්කිරීමේදී පාර්ලිමේන්තුව විසින් එම පත්කිරීම් කාර්යක්ෂමව නිරීක්ෂණය නොකිරීමයි.
- ඈ) විදේශ සේවයේ ඇබැරිතු පිරවීම නුසුදුසු හා නීත්‍යානුකූලභාවයෙන් තොර පත්කිරීම් තවමත් සිදු වේ. මේ ක්‍රියා පිළිවෙත නිසා ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවා නිලධාරීන්ගේ ධෛර්ය බිඳවැටී ඇති අතර එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස සේවයේ ගුණාත්මකභාවය දැඩි ලෙස හානිවී, දේශපාලන බලපෑම් වලට යටවී මෙම සේවාව බිඳවැටීමට ආසන්න මට්ටමක පවතී.
- ඉ) දූත මණ්ඩල ප්‍රධානීන් පත් කිරීමේ කාර්යභාරය ජනාධිපතිතුමා වෙත පැවරී තිබුණද ඊට සුදුසු අයදුම්කරුවන් තෝරාගැනීමේ ක්‍රමවේදයක් අනාවරණය කොට තිබිය යුතුය. විදේශ සේවාවෙහි තනතුරු තම පෞද්ගලික සබඳතා හෝ ප්‍රභල දේශපාලඥයන්ගේ බලපෑම් නිසා (ඔවුන්ගේ ගුණාත්මක බව හෝ හැකියාවන් සැලකිල්ලට නොගෙන) පත් කිරීම් සිදුවීම්ද ඇති බැව් පෙනේ.
- ඊ) විදේශ සේවා ව්‍යවස්ථාව පරිබාහිරව ඇබැරිතු පිරවීම මගින් අමාත්‍ය මණ්ඩලය රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාවේ බලතල පැහැරගෙන ඇත. මෙම නීති විරෝධී පත් කිරීම් වලට අභියෝග කිරීම සඳහා රාජ්‍ය සේවා කොමිෂන් සභාව කිසිදු පියවරක් ගෙන ඇති බවක් නොපෙනේ. මාධ්‍යය මගින්ද මෙවැනි පත් කිරීම් පිළිබඳ තොරතුරු විශාල වශයෙන් හෙළිකර ඇත. එහෙත් ජනාධිපතිවරයා හෝ කිසිදු බලධරයෙක් තත්වය පාලනය කිරීමට කිසිදු පියවරක් ගැනීමට කටයුතු කර නැත.

- එ) නීති විරෝධී පත්වීම් ලබාදීම යනු දූෂණයකි. නුසුදුසු පුද්ගලයන් පත් කිරීම් මගින් බලධාරීන් තමන්ගේ සුභසාධනය හෝ තම දේශපාලන පක්ෂයේ සුභ සාධනය අපේක්ෂා කරයි. එවැනි ක්‍රියාදාමයක් රාජ්‍යයේ අයහපතටම හේතු වේ.
- ඒ) වර්තමානයේ විදේශ සේවාව අධෛර්යමත් කිරීමට ප්‍රබලම හේතුව තානාපති ධුරවල සේවය කිරීමට තරම් සුදුසුකම් හෝ දක්ෂතාවයෙන් තොර පුද්ගලයන් එම තනතුරු වලට පත්කිරීමයි. විදේශ සේවාව විනාශ කිරීමේ මේ ක්‍රියාවලිය වහාම නතරකළ යුතුය. නැතිනම් විදේශ කටයුතු වලදී ජාතික අභිරුචියන්ට නොවැදගත් තැනක් හිමිවන අතර ශ්‍රී ලංකාවට දැඩි ලෙස හානිකර අයුරින් ජාතික අභිරුචිය යටපත් වනු ඇත.

09. නිර්දේශ

- අ) ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවය සඳහා කරනු ලබන සියලු පත්වීම් ශ්‍රී ලංකා විදේශ සේවයේ නිලධාරීන් අතරින් 17 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය අනුව රාජ්‍ය සේවා කොමිෂම විසින් කල යුතුයි. කවර මට්ටමකදී වුවද මෙම බලතල කැබිනට් මණ්ඩලය විසින් 17 වන ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයට එරෙහි ලෙස සිදු නොකළ යුතුය.
- ආ) එපරිද්දෙන් දූත මණ්ඩලවලට සිදුකරන කළමනාකරණ සහායක තනතුරු ද සුදුසුකම්වලට අනුව තරග විභාගයකින් පමණක් කල යුතුය.
- ඇ) රාජ්‍ය නායකයා විසින් දූත මණ්ඩල ප්‍රධානීන් පත් කිරීම ඇතුළු පත්කිරීම් කිරීමේදී ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ ලැබී ඇති බලය අනිසිලෙස පාවිච්චි කිරීමට වැළැක්වීමට සියලු විධිවිධාන යෙදිය යුතුය. එම තනතුරු පිරවීම සඳහා ප්‍රකාශයට පත්කරන ලද ක්‍රම වේදයක් තිබිය යුතු අතර පාර්ලිමේන්තුව සහ ව්‍යවස්ථාදායක සභාව මගින් කාර්යක්ෂම ලෙස විනිවිදභාවයකින් යුක්තව මෙම පත්කිරීමෙන් නිරීක්ෂණය කළ යුතුය.
- ඉ) විදේශ සේවාවට අනිසි ලෙස පත්කිරීම වැළැක්වීම සඳහා ජාත්‍යන්තර වශයෙන් පිළිගත් ක්‍රමවේද පදනම්කොටගත් ක්‍රියා පටිපාටියක් සකස් කොට ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.
- ඊ) ශ්‍රී ලංකාවේ තානාපති සබඳතා පිළිබඳ එලෙසී ආචාර ධර්ම මාලාවක් නැත. මීට පෙර සඳහන් කල අහඹු බඳවාගැනීම් නිසා තානාපති සේවාවේ සුපිළිපත්තභාවය හා අවංකභාවය, හා අපක්ෂපාතීත්වය පිරිහෙමින් තිබේ. අවාසනාවකට මෙන් මෙම තත්ත්වය මත ශ්‍රී ලංකා දූත මණ්ඩල සේවාවන් මගින් අපේක්ෂා කරන මූලික හරයන් සාක්ෂාත් කර ගැනීම අහියෝගයක් වනු ඇත.

- සමාප්තයි -

- මෙහි මුල් ලියැවිල්ල ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් සම්පාදිතය. එය www.tisrilanka.org වෙබ් අඩවියට පිවිසීමෙන් ලබා ගත හැක.